

naraštajima ranije. Mnogi akademika Dragutina Feletara doživljavaju kao povjesničara, iako je po struci prvenstveno geograf, jer to svakodnevno dokazuje svojim radovima i istraživačkim interesima. I ovom najnovijom knjigom predstavio se kao vrsni poznavatelj povijesti splavarstva, a temom se jako približio ekohistoriji, odnosno povijesti okoliša. Naime, povijest splavarstva na Dravi tema je o jednom aspektu suživota ljudi i velike rijeke kao što je Drava.

Sadržaj knjige podijeljen je na nekoliko osnovnih dijelova. U uvodnom dijelu autor je opisao Dravu kao važnu prometnicu ali i predstavio osnovne podatke o rijeci Dravi te takav pregled može biti prikladan izvor podataka svima kojima trebaju pouzdani i sažeti podaci o Dravi. Glavni i najveći dio knjige čini pregled povijesti splavarstva na Dravi pri čemu je najprije opisano splavarstvo i šajkastvo na Dravi do početka 19. stoljeća, a zatim splavarstvo i značenje te djelatnosti u 19. i 20. stoljeću. Kao i u nekim ranijim radovima Dragutina Feletara, Donja Dubrava je prikazana kao poslovno središte splavarstva ili fljojsarstva na Dravi. Treba spomenuti da je tekst ilustriran pažljivo odabranim slikovnim priložima, pogotovo starim fotografijama, dijelovima starih i suvremenih zemljovida, a tu je i nekoliko grafikona i tablica. Posebno poglavlje u knjizi posvećeno je splavima i šajkama, odnosno njihovoj gradnji i karakteristikama. U poglavlju o značajkama i organizaciji plovidbe ukratko je opisan i način života splavara. Zaključak predstavlja razmatranje o Dravi kao turističkom resursu, odnosno iskorištavanju tradicije splavarstva kao turističke atrakcije s obzirom da je to autentična priča utemeljena u povijesti koja se može povremeno oživjeti. Kao dodatak objavljena je kratka povijest Nautičkog kluba »Fljojsar« iz Donje Drubave, a na kraju je popis izvora i literature. Osim što je opisana povijest splavarstva na Dravi na području Hrvatske u knjizi se nalazi mnogo podataka o splavarstvu na području Slovenije pa će i ondje knjiga pronaći svoje čitatelje.

Nikola CIK

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP »POVIJEST OKOLIŠA RIJEKE DRAVE«, KOPRIVNICA, 24. – 25. SVIBNJA 2019. GODINE

U Koprivnici je u svibnju 2019. godine održan međunarodni znanstveni skup posvećen povijesti okoliša rijeke Drave. Ovo je drugi takav skup održan u Koprivnici (prethodni je bio o Dravi kao poveznici među regijama 2016. godine) na kojem su o povijesti rijeke Drave govorili znanstvenici iz Hrvatske, Slovenije i Mađarske, odnosno iz krajeva kojima protječe Drava. Cilj skupa bio je predstaviti nove spoznaje do kojih su došli povjesničari, geografi i drugi stručnjaci o izgledu rijeke Drave u prošlosti i pogotovo o različitim utjecajima na okoliš, naselja i ljude koji su živjeli u dravskoj dolini. S obzirom na to da je skup bio zamišljen kao predstavljanje ekohistorijskog pristupa proučavanju prošlosti organizatorima se pridružio i novoosnovani Ekohistorijski laboratorij Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Skup su organizirali Povijesno društvo Koprivnica i Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju pod pokroviteljstvom Saveza Alpe-Adria i Koprivničko-križevačke županije, te uz organizacijsku podršku Hrvatske gospodarske komore Koprivničko-križevačke županije i Izdavačke kuće Meridijani. Osim tema o povijesti okoliša rijeke Drave bile su zastupljene i teme iz gospodarske (ekonomske) i političke povijesti (primjerice rijeka kao granica). U više referata zastupljene su teme o regulaciji rijeke kao i o zaštiti okoliša Drave u smislu suvremenih oblika iskorištavanja snage vode. Drava je opisna kao prirodna prometnica koja, osim toga, predstavlja preduvjet mnogih gospodarskih djelatnosti (splavarenje, zlatarstvo, mlinarstvo, parobrodarski prijevoz i drugo), ali i potencijalnu opasnost za ljudske živote što je uglavnom opisano na primjerima s hrvatskog područja. Posebni su doprinos skupu dali znanstvenici iz Slovenije svojim temama o različitim načinima iskorištavanja okoliša rijeke Drave u prošlosti.

Tijekom prvog dana održavanja skupa podnijeto je 15 referata. Csilla Zatykó, Gyöngy Kovács i Márton Rózsás pripremili su izlaganje o utvrdama i naseljima iz srednjovjekovnog i osmanskog razdoblja u dolini Drave: Berzence, Barcs i Szigetvár. Žiga Zwitter održao je zanimljivo izlaganje o oda-

branim primjerima dobre prakse suočavanja s opasnostima od poplava i suša u 16. i 17. stoljeću u slivu rijeke Drave u Karavankama, Jauntal/Podjuni i Lavanttalu. Matija Zorn s Geografskog instituta Antona Melika iz Ljubljane predstavio je rezultate istraživanja koje provodi skupina znanstvenika koju čine Rok Ciglič, Mateja Ferk, Jennifer Deriaz Esaip, Dénes Loczy, Jure Tičar, Mauro Hrvatin, Blaž Komac i sam Zorn o promjenama u korištenju zemljišta u slovenskom vinogorju u porječju rijeke Drave. O odnosu žitelja Ptuja s rijekom Dravom u razdoblju od 1800. do 1914. godine govorila je Nataša Kolar. O regulacijskim radovima u donjem toku Drave kao temelju nesmetanog prometovanja u drugoj polovini 19. i na početku 20. stoljeća govorile su Zlata Živaković-Kerže i Marija Benić Penava. Lóránt Bali sa Sveučilišta u Pečuhu govorio je o nekim aspektima regulacije Drave do Prvog svjetskog rata u režiji mađarskih vlasti. Nikola Cik izlagao je o rijeci Dravi kao mjestu smrti, odnosno slučajevima utapanja zabilježenim u pisanim povijesnim izvorima na području Đurđevečke graničarske pukovnije u 18. i 19. stoljeću kao negativnom primjeru suživota ljudi u Podravini s rijekom Dravom. Uspoređujući Dravu s nekim drugim svjetski poznatim graničnim rijekama o položaju Drave u kontekstu međunarodnog prava govorio je Ladislav Heka. Akademik Dragutin Feletar i Petar Feletar govorili su o Dravi kao prirodnoj prometnici predstavivši prirodnogeografske značajke Drave kao osnovicu za odvijanje prometa i razvoj brodarstva, šajkaštva, splavarstva, parobrodarstva, prometa čamcima i drugim jednostavnim prijevoznim sredstvima na Dravi. Povjesničar Andrej Hozjan s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani pripremio je izlaganje u kojem je problematizirao upotrebu zemljišta s obje strane rijeke Drave na području Štajerske sredinom 18. stoljeća, a na temelju pisanih povijesnih izvora koji su nastali u doba Marije Terezije. Pitanjem rijeke Drave u vodoprivrednim odnosima SFRJ i Republike Austrije krajem 1960-ih i početkom 1970-ih godina pozabavio se Ivica Šute s Odsjeka za povijest zagrebačkog Filozofskog fakulteta. S istog fakulteta je i povjesničar Hrvoje Petrić koji je problematizirao teme vezane uz izgradnju hidroelektrane na području Đurđevca i tako progovorio o zaštiti rijeke Drave u razdoblju od 1984. do 1990. Zatim je Matija Zorn održao izlaganje o nekim značajkama poplava rijeke Drave u Sloveniji pri čemu je obradio razdoblje posljednjih nekoliko desetljeća posebno istaknuvši štete od poplava i pogrešno gospodarenje rijekom. Hrvoje Pavić i Monika Pavić iz Čepina pripremili su izlaganje o Aljmaškom ritu i rijeci Dravi u dugom trajanju od 18. do 21. stoljeća. Davor Ilić obradio je »dravske teme« u varaždinskim novinama koje su izlazile između dva svjetska rata, a u kojima su objavljeni podaci koji omogućavaju analizu utjecaja rijeke Drave na život u Varaždinu i varaždinskom kraju od sloma Austro-Ugarske Monarhije do početka Prvog svjetskog rata.

Drugoga dana održavanja znanstvenog skupa organizirana je stručna ekskurzija uz rijeku Dravu za sve sudionike skupa i zainteresirane članove Povijesnog društva iz Koprivnice koji su se u velikom broju priključili ekskurziji. Cilj stručne ekskurzije pod vodstvom Hrvoja Petrića i Nikole Cika bio je upoznavanje okoliša rijeke Drave i proučavanje suživota ljudi s rijekom Dravom kako u prošlosti, tako i danas. Ovoga puta bila je prilika obići naselja u đurđevečkom dijelu Podravine. Tako je prva postaja bila u Molvama gdje je molvarski župnik fr. Zdravko Tuba sve okupljene upoznao sa svetištem Majke Božje Molvarske i kratkom poviješću naselja u čijem se središtu nalazi zanimljiva replika dravske vodenice. Susret s Dravom ostvaren je kod poznatog Repaškog mosta gdje se može doživjeti veličina i snaga rijeke. Putujući uz desnu obalu rijeke Drave bila je prilika vidjeti nekadašnje konake koji danas čine općinu Novo Virje. O povijesti Novog Virja, nastanku i ustroju župe, te općenito o životu uz rijeku Dravu govorio je mjesni župnik vlč. Nikola Markušić u župnoj crkvi svetog Josipa Radnika. Posebno je istaknuo primjer sela Bukevje koje je bilo u sastavu ove župe, ali ga više nema jer su ga njegovi stanovnici napustili uslijed velikih dravskih poplava prije oko pola stoljeća. Uslijedio je posjet Ferdinandovcu i župnoj crkvi posvećenoj svetom kralju Ferdinandu gdje je održano izlaganje o preseljenju mještana sela Brod na Dravi 1844. godine u novoosnovano selo Ferdinandovec. Prošavši Ferdinandovcem i cestom koja po starome nasipu prati tok rijeke Drave dolazi se do mjesta Brodić gdje je uređeno imanje pod nazivom Etno kuće obitelji Karlovčan s vrlo bogatom etnografskom zbirkom i mnogim predmetima koji svjedoče o nekadašnjem načinu života ljudi uz Dravu. Osim toga, nedaleko imanja je brod (skela) kojim se prelazi preko rijeke Drave pa je ovo bila prilika za vožnju takvim plovilom. Uz to organiziran je obilazak izletišta Karaula kod Podravske Sesveta, pjeskare Draganci (dio Đurđevečkih peski) i Galerije Ivana

Lackovića Croate u Batinskama, nedaleko Kalinovca. Možemo zaključiti da je tijekom dvodnevno znanstvenog skupa ostvaren cilj upoznavanja okoliša rijeke Drave u prošlosti i sadašnjosti s naglaskom na međusobnom utjecaju okoliša i ljudi te mentalnoj i simboličkoj percepciji okoliša.

Nikola CIK

**JOŽICA ČEH STEGER, *EKOKRITIKA IN LITERARNE UPODOBITVE NARAVE*,
MARIBOR: ZALOŽBA LITERA, 2015., 349 STR.**

Ekokritika (prijevod Suzane Marjanić) ili ekokriticizam (prijevod Domagoja Brozovića) je teorijsko-književna i kulturalna disciplina okolišne humanistike u kojoj se proučava prožimanje prirode i kulture (najviše književnosti, vizualnih umjetnosti i popularne kulture). Sam je pojam osmislio William Rueckert u članku »Literature and Ecology: An Experiment in Ecocriticism« koji je izašao davne 1978. godine. Od tog se vremena disciplina uspješno razvijala u Europi, Americi i Aziji, a postupno se pojavljuje na području jugoistočne Europe gdje posebno prednjače slovenske istraživačice i istraživači poput Milene Mileve Blažič, Marjetke Golež Kaučič, Jelke Karnev Štrajn, Tjaše Trček, Tomaža Podbevčeka, Špele Podlipnik, Tanje Badalič, Branislave Vičar, Jožice Čeh Steger i mnogih drugih.

Upravo je posljednje spomenuta mariborska sveučilišna profesorica slovenske književnosti Jožica Čeh Steger autorica knjige *Ekokritika in literarne upodobitve narave*. Napisana kroz pet poglavlja, ova se studija bavi teorijom ekokritike, pojedinim ishodištima, metodološkim modelima i pozicijom ekokritičke perspektive u okolišnoj humanistici.

Prvo je poglavlje jednostavno nazvano Ekokritika te u njemu autorica opisuje početke ekokritike u sklopu postmodernih kretanja i rastućeg okolišnog pokreta koji je započeo sedamdesetih godina, a ekokritika dobiva maha devedesetih. U tim se počecima disciplina dominantno bavi romantizmom i američkim okolišnim pisanjem. Poslije se širi ka propitivanju ekoloških koncepata u književnosti što je ostao jedan od ciljeva i danas.

Naredno poglavlje nosi naslov Ekofeminizam. Ovo je kratak dio u knjizi koji zauzima svega nekoliko stranica i profesorica analizira nekoliko ekofeminističkih perspektiva (spiritualni, socijalni itd.) te istražuje mogućnosti ekofeminističkog čitanja književnih djela.

Sljedeći je dio imenovan Kulturna ekologija i bavi se upravo tom subdisciplinom koja se razvijala iz ekologiju u kulturologiju. Ovim interdisciplinarnim pristupom pokazuje poziciju ekokritike prema kulturnoj ekologiji.

Četvrto je kratko poglavlje Ekološka estetika prirode i teorija atmosfera. U njemu se raspravlja o samoj estetici prirode gdje autorica koristi teorije Gernota Böhmea i (manje) Božidara Kantea.

Književna uobličavanja prirode naziv je posljednjeg i najdužeg poglavlja kojeg možemo nazvati praktičnom primjenom prethodno iznesenih teorijskih promišljanja. Koristeći raznovrsne žanrove kao podlogu za analizu u rasponu od sredine 19. do druge polovice 20. stoljeća, autorica iščitava ulogu prirode kao objekta i/ili subjekta u djelima sljedećih pisaca: Fran Erjavec, Janez Mencinger, Josip Stritar, Pavlina Pajk, Ivan Tavčar, Ivan Cankar, Srečko Kosovel, Miran Jarc, Vladimir Bartol, Prežihov Voranc i Ivan Potrč. Pitanja odnosa i suživota na relaciji čovjek -životinja, zatim čovjek – biljka, značaj krškog krajolika, samo su neka od tema koje profesorica Čeh Steger otvara.

Knjiga je napisana znanstveno i zanimljivo s mnoštvom referenci i bilješki slovenskih i stranih autora, a složena je u logičnu i svrsishodnu cjelinu počevši s definicijom samog pojma preko odnosa sa srodnih terminima i teorijskim poljima do konačne primjene. Pratiti ekokritiku u ovakvoj strukturi bio je izazovan zadatak jer je samo akademsko polje interdisciplinarno i metodološki razmrvljeno, ali ga je znanstvenica uspješno spajala i provela zadane ciljeve stvaranja ekokritičke studije o slovenskoj književnosti. Velikim uspjehom smatram što je autorica ušla duboko u temu uočavajući koncepte prirode i ekologije u kulturi i književnosti.

Ekonomska i ekohistorija *Economic- and Ecohistory*

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Tema broja / Topic

Ekohistorija rijeke Drave
Environmental History of the Drava River

Volumen XV. / Broj 15
Zagreb – Samobor 2019
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR – 10000 Zagreb
tel.: +385/1/4092-148, fax: +385/1/4092-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnik / Co-publisher:

Ekohistorijski laboratorij Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
www.ffzg.unizg.hr; <http://ckhis.ffzg.unizg.hr/>

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin,
Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić – president/predsjednik (Zagreb), Daniel Barić (Le Havre-Pariz, Francuska), Marija Benić Penava (Dubrovnik), Slaven Bertoša (Pula), Zrinka Blažević (Zagreb), Tatjana Buklijaš (Auckland, New Zealand), Ljiljana Dobrovšak (Zagreb), Goran Đurđević (Požega), Josip Faričić (Zadar), Borna Fürst Bjeliš (Zagreb), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb), Paul Hirt (Tempe, SAD), Andrej Hozjan (Maribor, Slovenija), Egidio Ivetic (Padova, Italija), Silvije Jerčinović (Križevci), Karl Kaser (Graz, Austrija), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb), Ivan Mirnik (Zagreb), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Géza Pálffy (Budimpešta, Mađarska), Daniel Patafta (Zagreb), Hrvoje Petrić (Zagreb), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordan Ravančić (Zagreb), Marko Šarić (Zagreb), Mladen Tomorad (Zagreb), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Zagreb), Frank Zelko (Honolulu, SAD), Zlata Živaković Kerže (Osijek), Ivana Žebec Šilj (Zagreb)

UDK oznake članaka / Article's UDC markups:

Ivica Zvonar

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić, Vesna Vlahović-Štetić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2019.

Adresa uredništva / Mailing addresses:

Hrvoje Petrić (editor/urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja RH

Print supported by Ministry of science and education of Republic of Croatia

Na naslovnici / Cover:

Vodenica Blaža i Vojteka Hrvoića iz Ferdinandovca

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts
HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA
AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA
JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA
CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland
ECONLIT – AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA